

การวิเคราะห์รูปแบบการจัดการเรียนรู้ศิลปะ ตามแนวคิดลูสพาร์ทส์ สำหรับเด็กปฐมวัย

An Analysis of the Art Learning Management Model Based on the Loose Parts Concept for Early Childhood Children

Received : March 7, 2024

Revised : April 22, 2024

Accepted : April 27, 2024

จันทนา ชัยโอภาณนท์ ¹

Jantana Chaiophonon ¹

โสสมฉาย บุญญานันต์ ²

Soamshine Boonyananta, Ph.D. ²

1 นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาศิลปศึกษา ภาควิชาศิลปะ ดนตรีและนาฏศิลป์ศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
อีเมล : Jchaiophonon@gmail.com

1 Master's degree student, in Art Education, Faculty of Education, Chulalongkorn University
E-mail : Jchaiophonon@gmail.com

2 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สาขาวิชาศิลปศึกษา ภาควิชาศิลปะ ดนตรีและนาฏศิลป์ศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
อีเมล : Soamshine.b@chula.ac.th

2 Assistant Professor, in Art Education, Faculty of Education, Chulalongkorn University
E-mail : Soamshine.b@chula.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์รูปแบบการจัดการเรียนรู้ศิลปะตามแนวคิดลูสพาร์ตส์สำหรับเด็กปฐมวัย และวิเคราะห์รูปแบบการจัดการเรียนรู้ศิลปะสำหรับเด็กปฐมวัยในรูปแบบต่าง ๆ ในปัจจุบัน กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ กิจกรรมการจัดการเรียนรู้ศิลปะตามแนวคิดลูสพาร์ตส์ จำนวน 40 กิจกรรม เครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ ตารางวิเคราะห์รูปแบบการจัดการเรียนรู้ศิลปะตามแนวคิดลูสพาร์ตส์สำหรับเด็กปฐมวัย ที่ประกอบด้วย 1) หัวข้อการเรียนรู้ 2) หน่วยกิจกรรม 3) วัสดุ 4) ทักษะที่พัฒนา และตารางวิเคราะห์รูปแบบการจัดการเรียนรู้ศิลปะสำหรับเด็กปฐมวัย ที่ประกอบด้วย 1) รูปแบบการจัดการเรียนรู้ศิลปะ 2) องค์ประกอบการสอน 3) รายละเอียดองค์ประกอบการสอน โดยเป็นการทบทวนวรรณกรรมแบบทฤษฎีจากเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง วารสารกิจกรรมศิลปะทั้งในประเทศและต่างประเทศ และสรุปด้วยตารางวิเคราะห์และการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการจัดการเรียนรู้ศิลปะตามแนวคิดลูสพาร์ตส์สำหรับเด็กปฐมวัย เป็นการจัดการเรียนรู้ที่มีความยืดหยุ่นสูง มีลักษณะปลายเปิดที่ไม่กำหนดหัวข้อการสร้างสรรคงานที่มีข้อจำกัดมาก เพื่อให้เด็กมีความยืดหยุ่นทางความคิด และสร้างสรรค์ผลงานของตนเองได้ตามจินตนาการผ่านการใช้วัสดุ อุปกรณ์แบบปลายเปิดที่สามารถหาได้ในชีวิตประจำวัน ทั้งวัสดุที่มนุษย์สร้างขึ้น และวัสดุจากธรรมชาติ โดยสิ่งสำคัญคือ วัสดุจะต้องเป็นวัสดุปลายเปิดที่สามารถเคลื่อนย้าย ประกอบ รื้อ สร้าง หรือออกแบบใหม่ได้อย่างหลากหลายวิธี ซึ่งเมื่อไม่มีการกำหนดโครงสร้างที่ตายตัวส่งผลให้เด็กได้ปลดปล่อยความคิด และจินตนาการที่แตกต่างออกไปจากเดิม มีความเป็นกลางทางเพศ ได้ใช้จินตนาการ และความคิดสร้างสรรค์อย่างเต็มประสิทธิภาพ ส่งผลให้เด็กได้รับการพัฒนาทักษะในด้านต่าง ๆ อย่างครอบคลุม ดังนั้น ครูผู้สอน ผู้จัดกิจกรรม หรือผู้ปกครอง จะต้องมีความเข้าใจในพัฒนาการของผู้เรียน ความสามารถในการทำสิ่งใดได้ และความสามารถในการทำสิ่งไม่ได้ เพื่อให้กิจกรรมเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาอย่างแท้จริง

คำสำคัญ : ศิลปะตามแนวคิดลูสพาร์ตส์, รูปแบบการจัดการเรียนรู้, เด็กปฐมวัย

Abstract

The purpose of this research is to analyze the art learning model according to the concept of “Loose Parts” for early childhood children. and analyze the current formats of art learning management for early childhood in various formats. The sample group includes 40 art learning activities according to the Loose Parts concept. Data collection tools include an analysis table summarizing the formats. Arrange art learning according to the concept of Loose Parts for early childhood children. Consists of the following elements: 1) learning topics 2) activity units 3) materials 4) skills developed and a table summarizing the current art learning management model for early childhood in various formats, consisting of the following elements: 1) art learning management model 2) teaching components 3) component details teaching This is a secondary literature review. From related research documents Journal of art activities both domestically and internationally. and conclude with analytical tables and content analysis.

The results showed that the Loose Part art learning management model for early childhood is a highly flexible learning arrangement. It has an open-ended topic that does not restrict the work topic much to enable children to be flexible in their thinking and to create their own works as they imagine with materials. It is important that the material is an open-ended material that can be moved, assembled, dismantled, reconstructed, or redesigned in a variety of ways. When there is no fixed structure, children can unleash different thoughts and imaginations, be gender neutral, and can maximize their own imagination and creativity. Therefore, teachers, activities organizer, or parents must understand the development of learners. The ability to do anything, and the ability to do nothing, to make the activity effective and for the learner to truly develop.

Keyword : Loose Parts Concept Art, Learning Management Format, Early Childhood

บทนำ

การจัดการเรียนรู้ศิลปะตามแนวคิดลูสพาร์ทส์ (Loose Parts) มีรากฐานมาจากการเล่นลูสพาร์ทส์ เป็นการบูรณาการการจัดการเรียนรู้วิชาศิลปะและการเล่นลูสพาร์ทส์ เพื่อพัฒนาเด็กปฐมวัยอย่างเป็นองค์รวมมีประสิทธิภาพ และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างสร้างสรรค์ ในปัจจุบันสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยส่วนใหญ่มีการจัดประสบการณ์แบบบูรณาการที่เน้นเด็กเป็นศูนย์กลาง ผ่านรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลายไม่ว่าจะเป็นการเรียนรู้แบบไฮสโคป (High/Scope Approach) การเรียนรู้แบบวอลดอร์ฟ (Waldorf Approach) การเรียนรู้แบบมอนเตสซอรี (Montessori Approach) การเรียนรู้แบบโครงการ (Project Approach) หรือการเรียนรู้แบบบูรณาการแนวทางเหล่านี้มีความแตกต่างกันไปตาม แนวคิด หลักการ ปรัชญา ทัศนคติ หรือความเชื่อของผู้บริหาร ครู และผู้ปกครอง รวมถึงความต้องการในการส่งเสริม สนับสนุนการพัฒนาเด็กปฐมวัยตามความพร้อมของสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยในแต่ละแห่ง หากแต่สามารถสะท้อนผลสำเร็จทางด้านพัฒนาการของเด็กปฐมวัยตามแนวทางการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ทางเลือกนั้น ๆ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2565)

โดยปัจจุบันแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579 ในยุทธศาสตร์ที่ 3 การพัฒนาศักยภาพคนทุกช่วงวัยและการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ ได้กำหนดเป้าหมายการจัดการเรียนรู้ให้มีคุณภาพและมาตรฐานที่สูงขึ้น การจัดกิจกรรมจึงต้องจัดให้มีความสอดคล้องกับหลักสูตรปฐมวัยและสมรรถนะของเด็กที่เชื่อมโยงกับมาตรฐานคุณภาพเด็กปฐมวัยที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะ และทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 (คณะกรรมการพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ, 2562) เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้ให้มีคุณภาพและเหมาะสมแก่เด็กปฐมวัยในปัจจุบัน การจัดการเรียนรู้ศิลปะตามแนวคิดลูสพาร์ทส์ เป็นอีกหนึ่งกิจกรรมที่ช่วยพัฒนาเด็กปฐมวัยให้เกิดทักษะต่าง ๆ ที่จำเป็นต่อการเรียนรู้ Fix Amy (2021) ได้กล่าวว่า ศิลปะตามแนวคิดลูสพาร์ทส์เป็นรูปแบบการจัดการกิจกรรมศิลปะแบบปลายเปิด จากวัสดุอุปกรณ์รอบตัวที่สามารถพบได้ในชีวิตประจำวันเป็นสิ่งสามารถหยิบจับ เคลื่อนย้าย ผสมผสาน ประยุกต์ หรือออกแบบใหม่จนเกิดเป็นผลงานศิลปะของตนเองได้อย่างอิสระ ตามความคิดสร้างสรรค์หรือความสนใจของตนเอง โดยไม่มีข้อบังคับ สามารถกระตุ้นการมองเห็น ความสนใจ ให้รู้จักสังเกตและสำรวจวัสดุในขณะสร้างสรรค์ผลงาน ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ สร้างความภาคภูมิใจในตนเอง นอกจากนี้ยังช่วยส่งเสริมทักษะการคิดแก้ไขปัญหา และการวางแผนความคิดในขณะปฏิบัติกิจกรรม ทั้งนี้ ภาวินี ไตสาลี และ ณัฐทิยาภรณ์ การะเกด (2565) ได้กล่าวว่า ความคิดสร้างสรรค์นับเป็นความสามารถที่สำคัญอย่างหนึ่งของมนุษย์ซึ่งมี

คุณภาพมากกว่าความสามารถด้านอื่น ๆ และเป็นปัจจัยที่จำเป็นในการส่งเสริมความก้าวหน้าของประเทศชาติ ประเทศใดก็ตามที่สามารถแสวงหาพัฒนาและดึงเอา ศักยภาพเชิงสร้างสรรค์ของประชากรในประเทศออกมาใช้ให้เกิดประโยชน์ได้มากเท่าใด ยังมีโอกาสพัฒนาและเจริญก้าวหน้าได้มากเท่านั้น

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่า ลูสพาร์ตส์เป็นการเล่นแบบปลายเปิดที่เน้นกระบวนการ และทักษะการคิด การบูรณาการแนวทางการใช้ศิลปะจะช่วยให้เด็กสามารถแสดงออกทางความคิดผ่านผลงาน และยังสามารถทำให้เด็กสื่อสารในสิ่งที่ตนสร้างสรรค์ออกมาได้ดีมากยิ่งขึ้น เด็กมีทักษะในการสื่อสาร อธิบายในสิ่งที่ตนทำหรือสิ่งที่ตนเรียนรู้และถ่ายทอดผ่านผลงานของตนเอง (Smith-Gilman, 2018) นอกจากนี้ Janice Davis (2015) ได้ทดลองจัดกิจกรรมศิลปะลูสพาร์ตส์ในหัวข้อมหาสมุทร โดยเลือกใช้วัสดุปลายเปิดที่มีสีเข้ากับหัวข้อที่กำหนดไว้ เพื่อให้เด็กเกิดจินตนาการในการสร้างสรรค์ผลงาน เช่น อัญมณี สีฟ้า สีขาว และสีเขียว เปลือกหอยหลากสี และอุปกรณ์อื่น ๆ ที่สามารถหาได้ง่ายในชีวิตประจำวัน เช่น กระดุม กระดาษสีต่าง ๆ รูปแบบกิจกรรมเป็นรูปแบบที่เปิดโอกาสให้เด็กสร้างสรรค์ผลงานอย่างอิสระสามารถจัดวางในรูปแบบไหนก็ได้ตามจินตนาการสามารถร้อยถอดและทำใหม่ได้ตามความต้องการของตนเอง รวมไปถึงกิจกรรมนี้สามารถนำนิทานมาประกอบการเรียนรู้โดยนิทานจะต้องมีเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับหัวข้อที่สอน เพื่อให้เด็กเกิดจินตนาการ สร้างเรื่องราวบทบาทสมมติ ฉาก หรือตัวละคร ดังนั้น กิจกรรมศิลปะลูสพาร์ตส์จึงเป็นกิจกรรมที่เปิดโอกาสในการเรียนรู้จากการลงมือทำ ลองผิดลองถูก รู้จักแก้ไขปัญหา เสริมสร้างความคิดสร้างสรรค์และจินตนาการ พัฒนาทักษะด้านการสื่อสาร และทักษะการประสานสัมพันธ์กันระหว่างกล้ามเนื้อและตาอีกด้วย

ดังนั้น การศึกษาในครั้งนี้ ผู้วิจัยจึงมีความต้องการในการศึกษาและวิเคราะห์รูปแบบการจัดการเรียนรู้ศิลปะตามแนวคิดลูสพาร์ตส์สำหรับเด็กปฐมวัย และรูปแบบการจัดการเรียนรู้ศิลปะสำหรับเด็กปฐมวัยในรูปแบบต่าง ๆ ในปัจจุบันโดยศึกษาความเป็นมา รูปแบบการจัดการเรียนรู้ องค์ประกอบการสอน วิธีการสอน วัสดุอุปกรณ์ และผลที่เกิดกับผู้เรียน จากนั้นนำมาสรุปด้วยตารางวิเคราะห์ ผลการวิเคราะห์สรุปเชิงบรรยายเนื้อหาและอภิปรายผล

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อวิเคราะห์รูปแบบการจัดการเรียนรู้ศิลปะตามแนวคิดลูสพาร์ตส์ และรูปแบบการจัดการเรียนรู้ศิลปะสำหรับเด็กปฐมวัยในรูปแบบต่าง ๆ ในปัจจุบัน

ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) แบบการวิเคราะห์เอกสาร (Documentary Analysis) โดยเป็นการทบทวนวรรณกรรมแบบทุติยภูมิ (Secondary Data Analysis) โดยศึกษาค้นคว้าและรวบรวมเอกสารต่าง ๆ ได้แก่ บทความวิจัย บทความวิชาการ รายงานวิจัย หนังสือ จากนั้นนำมาสรุปด้วยตารางวิเคราะห์และการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

1. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

การจัดการเรียนรู้ศิลปะตามแนวคิดลูสพาร์ตส์ ทั้งหมด 40 กิจกรรม ทั้งในประเทศและต่างประเทศที่มีลักษณะเป็นการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย และมีประเด็นดังต่อไปนี้ 1) หัวข้อการเรียนรู้ 2) หน่วยกิจกรรม 3) วัสดุ 4) ทักษะที่พัฒนาซึ่งลักษณะดังกล่าวช่วยส่งเสริมให้เห็นจุดเด่นของการจัดการเรียนรู้ศิลปะตามแนวคิดลูสพาร์ตส์ ที่จะช่วยพัฒนาเด็กปฐมวัย ให้มีทักษะ ศักยภาพที่มีคุณภาพตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ ดังที่ Shaunna Evans ได้กล่าวว่า กิจกรรมศิลปะตามแนวคิดลูสพาร์ตส์เป็นกิจกรรมศิลปะที่เด็กสามารถสร้างสรรค์ได้อย่างอิสระตามความต้องการหรือความสนใจของตนเอง ผ่านวัสดุ อุปกรณ์ที่มีความหลากหลายมีลักษณะปลายเปิด ส่งผลให้เด็กสามารถสร้างสรรค์ผลงานได้อย่างสร้างสรรค์ มีเอกลักษณ์เฉพาะที่ไม่ซ้ำใคร ทั้งยังช่วยฝึกการประสานระหว่างมือและตา เกิดความภาคภูมิใจในตนเอง

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

- 1) ตารางวิเคราะห์สรุปรูปแบบการจัดการเรียนรู้ศิลปะตามแนวคิดลูสพาร์ตส์สำหรับเด็กปฐมวัย ประกอบไปด้วยองค์ประกอบต่าง ๆ ดังต่อไปนี้
1) หัวข้อการเรียนรู้ 2) หน่วยกิจกรรม 3) วัสดุ 4) ทักษะที่พัฒนา
- 2) ตารางวิเคราะห์สรุปรูปแบบการจัดการเรียนรู้ศิลปะสำหรับเด็กปฐมวัย ในรูปแบบต่าง ๆ ในปัจจุบันประกอบไปด้วยองค์ประกอบต่าง ๆ ดังต่อไปนี้
1) รูปแบบการจัดการเรียนรู้ศิลปะ 2) องค์ประกอบการสอน 3) รายละเอียดขององค์ประกอบการสอน

3. ตัวแปรทางการวิจัย

ตัวแปรต้น
การวิเคราะห์รูปแบบการจัดการเรียนรู้ศิลปะตามแนวคิดลูสพาร์ตส์ สำหรับเด็กปฐมวัย 1) หัวข้อการเรียนรู้ 2) หน่วยกิจกรรม 3) วัสดุ 4) ทักษะที่พัฒนา

ตัวแปรตาม
รูปแบบการจัดการเรียนรู้ศิลปะตามแนวคิดลูสพาร์ตส์ สำหรับเด็กปฐมวัย

การวิเคราะห์สรุปรูปแบบการจัดการเรียนรู้ศิลปะสำหรับเด็กปฐมวัยในรูปแบบต่าง ๆ ในปัจจุบัน จำนวน 5 แบบ

- 1) การเรียนรู้แบบไฮสโคป (High/Scope Approach)
- 2) การเรียนรู้แบบวอลดอร์ฟ (Waldorf Approach)
- 3) การเรียนรู้แบบมอนเตสซอรี (Montessori Approach)
- 4) การเรียนรู้แบบโครงการ (Project Approach)
- 5) การเรียนรู้แบบบูรณาการ

วิธีดำเนินการวิจัย

1. การเก็บข้อมูล

1.1) ศึกษาข้อมูลจากเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เกี่ยวกับรูปแบบการจัดการเรียนรู้ศิลปะตามแนวคิดลูสพาร์ตส์สำหรับเด็กปฐมวัย

1.2) สร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1.3) ดำเนินการเก็บข้อมูลตามกลุ่มตัวอย่างการวิจัยและขอบเขตที่กำหนด

1.4) นำข้อมูลที่ได้มาสรุปด้วยตารางวิเคราะห์และการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

1.5) สรุปผลการรูปแบบการจัดการเรียนรู้ศิลปะตามแนวคิดลูสพาร์ตส์สำหรับเด็กปฐมวัย และรูปแบบการจัดการเรียนรู้ศิลปะสำหรับเด็กปฐมวัยในรูปแบบต่าง ๆ ในปัจจุบัน

2. การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) โดยการศึกษาข้อมูลจากเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง สังเกต วิเคราะห์ และจำแนกข้อมูล (Unit Content) ด้วยตารางวิเคราะห์ และนำเสนอประเด็นที่น่าสนใจมาทำการอภิปรายผล

ผลการวิจัย

ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลเป็นประเด็นต่างๆ ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์รูปแบบการจัดการเรียนรู้ศิลปะตามแนวคิดลูสพาร์ตส์สำหรับเด็กปฐมวัย

ประกอบไปด้วย 1) หัวข้อการเรียนรู้ 2) หน่วยกิจกรรม 3) วัสดุ 4) ทักษะ

ที่พัฒนา โดยทำการศึกษากิจกรรมทั้งหมดจำนวน 40 กิจกรรม และนำผล
มาวิเคราะห์ในรูปแบบตารางวิเคราะห์และทำการสรุปผลเชิงบรรยายเนื้อหา

ภาพ 1

ตารางการวิเคราะห์รูปแบบการจัดกิจกรรมศิลปะตามแนวคิดศิลปะสำหรับเด็กปฐมวัย

ชื่อกิจกรรม	หน่วยกิจกรรม								วัสดุ								ทักษะที่พัฒนา	รูปภาพ				
	ธรรมชาติ	เทคโนโลยี	อวกาศ	สัตว์	ร่างกาย	บุคคล	อาหาร	เทศกาล	ฤดู	อื่นๆ	กระดาษ	ดิน	ไม้	ผ้า	พลาสติก	ดิน			แก้ว	โลหะ	สี	อื่นๆ
1. Under The Sea Sculpture	/									/		/	/	/		/				<ul style="list-style-type: none"> - เปลือกหอย - นมสดค้าง ๆ - กรีนดอร์ 	<ul style="list-style-type: none"> - การใส่ใจจด - การจดจำและนำมาใช้ - ความอยากรู้อยากเห็น - การริเริ่มสร้างสรรค์และสื่อคำ - การศึกษู่ทางความคิด - การวางแผนและการจัดระบบดำเนินการ - ความพยายามในการบรรลุเป้าหมายที่คิดไว้ 	
2. Coral Reef Sculptures	/									/	/	/				/				<ul style="list-style-type: none"> - เปลือกหอย 	<ul style="list-style-type: none"> - การใส่ใจจด - การริเริ่มสร้างสรรค์และสื่อคำ - ความพยายามในการบรรลุเป้าหมายที่คิดไว้ 	
3. Fairy Garden Play Dough	/									/	/	/	/	/	/	/				<ul style="list-style-type: none"> - การใส่ใจจด - ความอยากรู้อยากเห็น - การริเริ่มสร้างสรรค์และสื่อคำ - การวางแผนและการจัดระบบดำเนินการ - ความพยายามในการบรรลุเป้าหมายที่คิดไว้ 		
4. Beautiful Bugs Play Dough Mats		/								/	/	/	/	/						<ul style="list-style-type: none"> - เปลือกหอย 	<ul style="list-style-type: none"> - การใส่ใจจด - การริเริ่มสร้างสรรค์และสื่อคำ - ความพยายามในการบรรลุเป้าหมายที่คิดไว้ 	
5. People Play Dough Mats			/							/	/	/	/	/	/	/	/	/		<ul style="list-style-type: none"> - ขนสัตว์ - แม่พิมพ์คุกกี้ - ไม้คัลลิ่งแข็ง 	<ul style="list-style-type: none"> - การใส่ใจจด - การจดจำและนำมาใช้ - ความอยากรู้อยากเห็น - การริเริ่มสร้างสรรค์และสื่อคำ - การศึกษู่ทางความคิด - การวางแผนและการจัดระบบดำเนินการ - ความพยายามในการบรรลุเป้าหมายที่คิดไว้ 	

ภาพ 2

ตารางการวิเคราะห์รูปแบบการจัดกิจกรรมศิลปะตามแนวคิดลูสพาร์ตส์ สำหรับเด็กปฐมวัย

ชื่อกิจกรรม	หน่วยกิจกรรม								วัสดุ								ทักษะที่พัฒนา	รูปภาพ			
	รวมเมล็ดพืช	กระดาษ	สว่าน	สี	ยางลบ	ปูนขาว	อาหาร	พลาสติก	ดิน	หิน	ไม้	ผ้า	พลาสติก	หิน	แก้ว	โลหะ			สี	อาหาร	อื่นๆ
6. Super Cool Space Play Dough Activity			/						/	/			/		/	/			- แม่พิมพ์ ลูกกอล์ฟ		
7. The Lion, The Mouse and Loose Parts			/						/	/	/	/	/	/					- ผ้ากันเปื้อน - ถาดวางผลงาน - รูปภาพแบบสิ่งโตและระบุ	- การริ้วสร้างสรรคและเลือกใช้ - การวางแผนและการจัดระบบดำเนินการ - ความพยายามในการบรรลุเป้าหมายที่ลิ้มรส	
8. Ocean Theme Transient Art Activity		/										/	/		/				- กรอบรูป	- การใส่ใจจอ - การจดจำและนำมาใช้ - การริ้วสร้างสรรคและเลือกใช้ - การคิดค้นทางความคิด - การวางแผนและการจัดระบบดำเนินการ - การแก้ไขข้อบกพร่อง - ความพยายามในการบรรลุเป้าหมายที่ลิ้มรส - การประสานมือและตา - การควบคุมดูแลและดูแล	
9. The Rainbow Fish Play Dough Activity			/						/		/								- หนังสือนิทาน - แม่พิมพ์ลูกกอล์ฟ - ไม้ตีสั่ง	- การใส่ใจจอ - การจดจำและนำมาใช้ - การริ้วสร้างสรรคและเลือกใช้ - การวางแผนและการจัดระบบดำเนินการ - การแก้ไขข้อบกพร่อง - ความพยายามในการบรรลุเป้าหมายที่ลิ้มรส - การประสานมือและตา - การควบคุมดูแลและดูแล	
10. Christmas Sensory Fine Motor Bin						/			/	/	/	/	/							- การริ้วสร้างสรรคและเลือกใช้ - การวางแผนและการจัดระบบดำเนินการ - การแก้ไขข้อบกพร่อง - ความพยายามในการบรรลุเป้าหมายที่ลิ้มรส - การประสานมือและตา	

ตาราง 1

ตารางวิเคราะห์สรุปรูปแบบการจัดการเรียนรู้ศิลปะตามแนวคิดลูสพาร์ตส์สำหรับเด็กปฐมวัย
จำนวน 40 กิจกรรม

หัวข้อ การจัดการเรียนรู้	หน่วยกิจกรรม	จำนวนหน่วยกิจกรรม	วัสดุ											ทักษะที่พัฒนา	
			กระดาษ	ดิน	ไม้	ผ้า	พลาสติก	หิน	แก้ว	โลหะ	ตุ๊กตา	อาหาร	อื่น ๆ		
เรื่องราวเกี่ยวกับเด็ก	ร่างกาย	2	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	1. การใส่ใจจดจ่อ 2. การจดจำและนำมาใช้ 3. การริเริ่มสร้างสรรค์และลงมือทำ 4. การยืดหยุ่นทางความคิด 5. การวางแผนและการจัดระบบ ดำเนินการ 6. การแก้ไขปัญหา 7. ความพยายามในการบรรลุ เป้าหมายที่ตั้งไว้ 8. การประเมินผลและดล 9. การควบคุมเหตุและผล
	อาหาร	3	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/		
	เทศกาล	5	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/		
บุคคลและสถานที่ แวดล้อม	บุคคล	2	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/		
	อากาศ	2	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/		
	ทะเล	3	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/		
ธรรมชาติรอบตัวเด็ก	ธรรมชาติ	6	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/		
	ฤดู	4	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/		
สิ่งต่าง ๆ รอบตัวเด็ก	สัตว์	8	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/		
	อื่น ๆ	- ซีร็อกเหนียว - วัสดุ - ฟันยนต์ - สัตว์ประหลาด - โคมเรียน	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/		

1. หัวข้อการจัดการเรียนรู้มีความหลากหลายสอดคล้องกับการเรียนรู้
ของเด็ก สารการเรียนรู้ประกอบไปด้วยประสบการณ์สำคัญและสาระต่าง ๆ
ที่เด็กควรได้เรียนรู้ โดยไม่กำหนดเนื้อหาหรือรายละเอียด เพื่อให้สามารถ
ยืดหยุ่นได้งายสะดวกต่อการปรับใช้ให้เหมาะสมกับความสนใจและสิ่งแวดล้อม
ในชีวิตจริงของเด็ก โดยสามารถแบ่งออกเป็น 4 สาระ คือ 1) เรื่องราวเกี่ยวกับ
เด็ก 2) บุคคลและสถานที่แวดล้อม 3) ธรรมชาติรอบตัวเด็ก 4) สิ่งต่าง ๆ รอบ
ตัวเด็ก

2. หน่วยกิจกรรม เมื่อได้หัวข้อการจัดการเรียนรู้แล้ว ครูผู้สอนหรือ
ผู้ปกครองสามารถกำหนดรายละเอียดให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์หรือสิ่งที่
ต้องการจะพัฒนาและส่งเสริม จากการศึกษาในครั้งนี้อาจสามารถแบ่งหน่วย
กิจกรรม ได้เป็น 9 หน่วย และอื่น ๆ อีก 1 หน่วย โดยการกำหนดหน่วย
กิจกรรมหรือเนื้อหาเป็นการจัดให้อยู่ในรูปแบบ ที่เด็กสนใจ อาจกำหนดจาก
การสังเกตความสนใจของเด็ก ๆ หรือการพูดคุย สอบถามสิ่งที่เด็กสนใจ และ
ปรับตามความเหมาะสม

3. วัสดุ ที่ใช้ในกิจกรรมส่วนใหญ่เลือกใช้เป็นวัสดุที่เด็กมีความคุ้นชินใน
การทำกิจกรรมศิลปะ เช่น ลวดก้ำมะหยี่ หลอด กระดาษลัง เป็นต้น เนื่องจาก
การจัดกิจกรรมศิลปะตามแนวคิดลูสพาร์ตส์จะต้องมีวัสดุที่แตกต่างกันตั้งแต่
7 ประเภทขึ้นไป จากการศึกษาในครั้งนี้อาจสามารถแบ่งออกเป็น 10 ประเภท

และอื่น ๆ อีก 1 ประเภท ประกอบไปด้วย กระดาษ ดิน ไม้ ผ้า พลาสติก หิน แก้ว โลหะ ดั๊กตา อาหาร และประเภทอื่น ๆ ประกอบไปด้วย เปลือกหอย มอส หญ้า กัลดิเตอร์ ขนสัตว์ ใบงานเสริมการเรียนรู้ นิทาน การ์ด แม่พิมพ์ คุกกี้ ไม้ค้ำลิ้งแบ่ง โดยวัสดุที่จัดเตรียมให้แก่เด็กนั้นจะต้องมีความสอดคล้องกับหัวข้อการเรียนรู้ที่เด็กได้เรียน ทั้งนี้ วัสดุอุปกรณ์จะต้องเพียงพอต่อการสร้างสรรค์ผลงาน เพื่อให้การสร้างสรรค์ผลงานเป็นไปอย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้ วัสดุจะต้องคำนึงความปลอดภัยของเด็กเป็นสิ่งสำคัญ มีขนาดที่เหมาะสมไม่เล็กจนเกินไป และไม่มีขอบมุมแหลมคมที่เป็นอันตราย

4. ทักษะที่พัฒนา การจัดการเรียนรู้ศิลปะตามแนวคิดลูสพาร์ตส์ เป็นการจัดการเรียนรู้ที่ช่วยพัฒนาเด็กได้ อย่างเป็นองค์รวม นอกจากส่งเสริมทักษะการคิดสร้างสรรค์แล้วยังช่วยพัฒนาทักษะอื่น ๆ ดังนี้ 1.การใส่ใจจดจ่อ 2.การจดจำและนำมาใช้ 3.การริเริ่มสร้างสรรค์และลงมือทำ 4.การยืดหยุ่นทางความคิด 5.การวางแผน และการจัดระบบดำเนินการ 6.การแก้ไขปัญหา 7.ความพยายามในการบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ 8.การประสานมือและตา 9.การควบคุมเหตุและผล ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า การจัดการเรียนรู้ศิลปะตามแนวคิดลูสพาร์ตส์ สามารถส่งเสริมพัฒนาการและทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 ได้อย่างครบถ้วน

จากการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า รูปแบบการจัดกิจกรรมศิลปะตามแนวคิดลูสพาร์ตส์ สำหรับเด็กปฐมวัย มีวิธีการจัด ดังนี้ 1) การกำหนดหัวข้อการเรียนรู้ที่มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับพัฒนาการของเด็กในแต่ละช่วงวัย 2) หน่วยกิจกรรม นอกจากหัวข้อการเรียนรู้ที่จะต้องมีความเหมาะสมและสอดคล้องกับพัฒนาการของเด็กในแต่ละช่วงวัยแล้ว หน่วยกิจกรรมยังมีความสำคัญอย่างมากต่อพัฒนาการในด้านการเรียนรู้ของเด็ก จะต้องกำหนดและจัดเรียงหน่วยกิจกรรมให้มีระดับจากง่ายไปยาก หรือจากสิ่งที่ใกล้ตัวเด็กไปสู่สิ่งที่ไกลจากตัวเด็ก โดยสามารถเรียงหน่วยกิจกรรมได้ ดังนี้ 1.เรื่องราวเกี่ยวกับตัวเด็ก 2.บุคคลและสถานที่แวดล้อม 3.ธรรมชาติรอบตัวเด็ก และ 4.สิ่งต่าง ๆ รอบตัวเด็ก จึงจะทำให้เด็กเกิดกระบวนการเรียนรู้อย่างเป็นขั้นเป็นตอน 3) วัสดุ การจัดกิจกรรมศิลปะตามแนวคิดลูสพาร์ตส์นั้น วัสดุมีความสำคัญอย่างมากต่อการจัดกิจกรรม นอกจากจะต้องมีความแตกต่างกันตั้งแต่ 7 ประเภทขึ้นไปแล้ว วัสดุยังต้องมีความสอดคล้องต่อหัวข้อการเรียนรู้อีกด้วย ทั้งยังจะต้องคำนึงถึงวิธีการใช้ การเก็บรักษา และความปลอดภัยเป็นสิ่งสำคัญ 4) ทักษะที่พัฒนา เนื่องจากการจัดการเรียนรู้ศิลปะตามแนวคิดลูสพาร์ตส์ เป็นกิจกรรมที่มีลักษณะแบบปลายเปิดที่เด็กสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง จึงช่วยให้เด็กพัฒนาทักษะด้านต่าง ๆ อย่างเป็นองค์รวม ดังนั้น การจัดกิจกรรมศิลปะตามแนวคิดลูสพาร์ตส์ สำหรับเด็กปฐมวัย ผู้จัดกิจกรรมจึง

จะต้องคำนึงถึงกลุ่มเป้าหมายเป็นสำคัญ เข้าใจถึงพัฒนาการของเด็กในแต่ละช่วงวัยว่ามีพัฒนาการในด้านต่าง ๆ เป็นอย่างไร เพื่อให้เด็กเกิดกระบวนการพัฒนาทักษะในด้านต่าง ๆ อย่างเต็มประสิทธิภาพ และเพื่อให้กิจกรรมเกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลแก่เด็กอย่างสูงสุด

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์รูปแบบการจัดการเรียนรู้ศิลปะสำหรับเด็กปฐมวัยในรูปแบบต่าง ๆ ในปัจจุบัน

ประกอบไปด้วย 1) รูปแบบการจัดการเรียนรู้ศิลปะ 2) องค์ประกอบการสอน 3) รายละเอียดองค์ประกอบการสอน โดยทำการศึกษาจาก บทความวิจัย บทความวิชาการ เอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง และนำผลมาวิเคราะห์ในรูปแบบตารางวิเคราะห์และทำการสรุปผลเชิงบรรยายเนื้อหา

ตาราง 2

ตารางวิเคราะห์สรุปรูปแบบการจัดการเรียนรู้ศิลปะสำหรับเด็กปฐมวัยในรูปแบบต่าง ๆ ในปัจจุบัน จำนวน 5 แบบ

รูปแบบการจัดการเรียนรู้ศิลปะ	องค์ประกอบการสอน	รายละเอียดองค์ประกอบการสอน
การเรียนรู้แบบไฮสโคป (High/Scope Approach)	5 องค์ประกอบ	1. เรียนรู้แบบลงมือกระทำ 2. สภาพแวดล้อมของการเรียนรู้ 3. ปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้ใหญ่และเด็ก 4. กิจกรรมประจำวัน 5. การประเมินพัฒนาการ
การเรียนรู้แบบวอลดอร์ฟ (Waldorf Approach)	3 องค์ประกอบ	1. มีแบบแผนและสม่ำเสมอ 2. การทำกิจกรรมซ้ำ 3. เคารพในสรรพสิ่ง
การเรียนรู้แบบมอนเตซอร์ซี (Montessori Approach)	3 องค์ประกอบ	1. ศึกษาพัฒนาการของเด็ก 2. การเตรียมสภาพแวดล้อม 3. การศึกษาด้วยตนเอง
การเรียนรู้แบบโครงการ (Project Approach)	3 องค์ประกอบ	1. เริ่มต้นโครงการ 2. พัฒนาโครงการ 3. สรุปโครงการ
การเรียนรู้แบบบูรณาการ	1 องค์ประกอบ	จัดกิจกรรมสร้างสรรค์ โดยการให้อิสระแก่เด็กเป็นผู้เริ่มในการเลือก

1. การเรียนรู้แบบไฮสโคป (High/Scope Approach) เป็นการเรียนรู้ที่ใช้ทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญา (Cognitive Theory) ของเพียเจต์ (Piaget) เป็นพื้นฐานโดยเฉพาะ การสร้างองค์ความรู้ของผู้เรียนเน้นการเรียนรู้แบบลงมือกระทำ (Active Learning) ระยะเวลาต่อมาได้มีการผสมผสานทฤษฎี

และแนวคิดอื่น ๆ เช่น ทฤษฎีของอีริกสัน (Erikson) ในเรื่องการให้โอกาสเด็กเป็นผู้ริเริ่มการเล่นหรือกิจกรรมต่าง ๆ อย่างอิสระ และทฤษฎีของไวโกตสกี (Vygotsky) ในเรื่องปฏิสัมพันธ์และการใช้ภาษา (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2565) โดยการเรียนรู้แบบไฮสโคปเน้นการเรียนรู้ แบบลงมือกระทำ ด้วยสื่อ วัสดุอุปกรณ์ และกิจกรรมที่เหมาะสมกับพัฒนาการของเด็ก ครู หรือผู้จัดกิจกรรมสร้างบรรยากาศ ที่อบอุ่นและปลอดภัยให้แก่เด็ก การมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อเด็กจะสร้างความมั่นใจให้เด็กกล้าคิด กล้าแสดงออก เกิดความคิดและจินตนาการ สนับสนุนการทำกิจกรรมแบบกลุ่มย่อยให้เด็กมีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อน ได้สำรวจ แก้ไขปัญหา และพูดคุยเกี่ยวกับสิ่งที่ทำ

2. การเรียนรู้แบบวอลดอร์ฟ (Waldorf Approach) รูปแบบการศึกษาที่บูรณาการองค์ความรู้วิชาการร่วมกับการลงมือทำกิจกรรมที่ผสมด้วยศิลปะและความเป็นธรรมชาติ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดจินตนาการและมีพัฒนาการที่เหมาะสมตามวัย โดย รูดอล์ฟ สไตเนอร์ นักปรัชญาชาวออสเตรียได้พัฒนาแนวคิดวอลดอร์ฟขึ้นด้วยเชื่อว่ามนุษย์มีความเชื่อมโยงกับธรรมชาติ และการเติบโตในสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่ดีจะช่วยให้ผู้เรียนมีพัฒนาการด้านต่าง ๆ อย่างเหมาะสม (ณัฐนรี บัวชม และพรภาวิชัย เฟิงเอียด, 2566) ทฤษฎีการศึกษาของ รูดอล์ฟ สไตเนอร์ ถือเป็น ‘ทฤษฎีองค์รวม’ โดยมีแนวทางในการมุ่งเน้นและส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เล่น ลงมือทำ ผ่านกิจกรรมการบูรณาการต่าง ๆ ซึ่งกระตุ้นให้เกิดจินตนาการ โดยให้ทรัพยากรและสภาพแวดล้อมธรรมชาติเข้ามามีบทบาทในการเป็นเครื่องมือเชื่อมโยงการเรียนรู้ การจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ในรูปแบบ วอลดอร์ฟ เป็นการจัดกิจกรรมที่มีแบบแผนสม่ำเสมอ เด็กจะต้องทำกิจกรรมศิลปะในทุก ๆ วัน โดยครูเป็นผู้วางแผนการจัดการเรียนรู้ให้เหมาะสมแก่เด็ก มีการทำกิจกรรมในรูปแบบเดิมซ้ำ เพื่อให้เกิดความเข้าใจ และความมั่นใจในตนเอง วัสดุอุปกรณ์ที่ใช้เป็นวัสดุจากธรรมชาติที่หาได้ในท้องถิ่น หรือที่มีอยู่ในห้องเรียน และสิ่งสำคัญของการเรียนรู้แบบวอลดอร์ฟ คือ เด็กจะต้องเคารพในสรรพสิ่งรอบตัว

3. การเรียนรู้แบบมอนเตสซอรี (Montessori Approach) เริ่มต้นโดย แพทย์หญิง มาเรีย มอนเตสซอรี แพทย์ชาวอิตาลี แนวคิดการสอนแบบมอนเตสซอรีคำนึงถึงเด็กเป็นหลักจัดการเรียนการสอนตามความสนใจ ความต้องการ และการมุ่งมั่นตั้งใจในการเรียนรู้ด้วยตนเอง เด็กมีโอกาสนั่งไขข้อผิดพลาด นำข้อผิดพลาดดังกล่าวมาพิจารณา และวิเคราะห์ เพื่อแสวงหาวิธีการที่ดีที่สุดจนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเองภายใต้ความมีอิสระ เด็กได้ใช้จิตของตนในการสัมผัสสิ่งแวดล้อมรอบตัว เกิดความอยากรู้อยากเห็น และแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง จนเด็กเกิดการพัฒนาการทุก ๆ ด้าน (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2565) ดังนั้น แนวการสอนแบบมอนเตสซอรี จึงเป็นแนวทาง

การศึกษาที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ให้ความสำคัญกับศักยภาพของแต่ละบุคคล พัฒนาเด็กอย่างเป็นองค์รวมทั้งทางด้านสติปัญญา ร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม และจิตวิญญาณ การจัดกิจกรรมจัดตามความต้องการและความสนใจของเด็ก โดยเชื่อว่าเด็กทุกคนมีความแตกต่างกัน มีความอยากรู้อยากเห็น และแสวงหาความรู้เกี่ยวกับสิ่งต่าง ๆ ได้ด้วยตนเองอยู่เสมอ การเรียนรู้แบบมอนเตสซอรีเป็นการเรียนรู้จากรูปร่างไปสู่นามธรรมจากการสัมผัสและจดจำต่อวัสดุ อุปกรณ์ โดยครูผู้สอนจัดเตรียมวัสดุ อุปกรณ์ให้แก่เด็ก ๆ ในการทำกิจกรรม และเด็กเรียนรู้วิถีการใช้ การรักษาและสามารถเก็บเมื่อใช้เสร็จได้ด้วยตนเอง

4. การเรียนรู้แบบโครงการ (Project Approach) เป็นการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนภายใต้บรรยากาศ ที่เป็นมิตร มีอิสระเสรี ให้ความสำคัญแก่เด็กทุกคน อย่างเท่าเทียมกัน สร้างความรู้สึกที่มั่นคง กล้าคิด กล้าแสดงออก กล้าลงมือทำโดยมีครูเป็นผู้ให้การสนับสนุน และช่วยเหลือเมื่อเด็กต้องการ ครูเป็นผู้จัดสภาพแวดล้อมของห้องเรียนและเตรียมวัสดุอุปกรณ์ที่เอื้อให้เด็กได้ลงมือปฏิบัติกิจกรรมในเรื่องราวที่สนใจ คอยแนะนำช่วยเหลือให้เด็กประสบผลสำเร็จในการทำกิจกรรม โดยมีกระบวนการเรียนรู้ 3 ขั้นตอน ขั้นแรก เป็นการหาความสนใจของเด็ก ๆ ขั้นที่ 2 พัฒนาโครงการ เน้นให้เด็ก ได้สืบค้นสังเกต ทดลอง ลงมือปฏิบัติจริงด้วยตนเอง ระยะเวลาที่ 3 สรุปโครงการ การให้เด็กนำข้อมูลที่ได้ศึกษา ทดลอง ปฏิบัติ มานำเสนอให้แก่คุณครู ผู้ปกครองฟัง (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2565) ดังนั้น การสอนแบบโครงการ จึงเป็นการเรียนที่มุ่งเน้นให้เด็กมีส่วนร่วมและกระตุ้นให้เด็ก ๆ ได้เรียนรู้ด้วยตัวเอง พร้อมเปิดโอกาสให้เด็กเรียนรู้ในสิ่งที่เด็กสนใจเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมรอบ ๆ ตัวเด็ก และตอบสนองตามความต้องการที่หลากหลาย โดยเป็นกิจกรรมเชิงปฏิบัติที่เน้นให้เด็กลงมือทำได้ด้วยตัวเอง การสอนแบบโครงการถือเป็นเครื่องมือการสอนที่ดีสำหรับคุณครู เพราะจะแสดงให้เห็นถึงสิ่งต่าง ๆ ตั้งแต่แนวคิดในเรื่องแห่งความเป็นจริง การตั้งคำถามจากความสนใจที่แท้จริง และการค้นหาคำตอบในเชิงลึกของเด็กในหัวข้อหรือเรื่องที่เด็กสนใจ แล้วยังส่งเสริมทักษะและกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ผ่านการสำรวจ การสืบค้น การจดบันทึก และการคิดวิเคราะห์ เพื่อให้ได้ข้อมูลและความรู้ต่าง ๆ ตามเรื่องที่เด็กสนใจ ผ่านประสบการณ์ตรงที่หลากหลาย ตลอดจนการใช้ความคิดสร้างสรรค์ทางศิลปะที่สรุปออกมาเป็นชิ้นงาน

5. การเรียนรู้แบบบูรณาการ เป็นการเรียนรู้ผ่านกิจกรรมหลัก 6 กิจกรรม ประกอบไปด้วย กิจกรรมเสริมประสบการณ์ กิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ กิจกรรมการเล่นตามมุม กิจกรรมการเล่นกลางแจ้ง โดยการเรียนรู้แบบบูรณาการนั้นเด็กจะได้เรียนรู้อย่างสม่ำเสมอในทุก ๆ วัน

เพื่อให้เด็กเกิดความมั่นคงทางจิตใจและความไว้วางใจกับสิ่งรอบตัว ในแต่ละกิจกรรมมีการกำหนดระยะเวลาให้มีความเหมาะสมแก่เด็กในแต่ละช่วงวัย ทั้งนี้ยังมีการจัดเตรียมกิจกรรมให้เด็กได้เลือกอย่างอิสระตามความสนใจโดยกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์เป็นหนึ่งในกิจกรรมที่เด็กจะได้เลือกทำ และใช้เวลาต่อเนื่อง 40-60 นาที โดย สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2565) ได้กล่าวว่า การจัดประสบการณ์การเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย เป็นการจัดกิจกรรมในลักษณะการบูรณาการผ่านการเล่น ด้วยการลงมือปฏิบัติจริงโดยใช้ประสาทสัมผัสทั้งห้า เพื่อให้เด็กได้รับประสบการณ์ตรงอย่างหลากหลาย เกิดการเรียนรู้และได้รับการพัฒนาทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญาไปพร้อม ๆ กัน

จากการศึกษารูปแบบการจัดการเรียนรู้ศิลปะตามแนวคิดลูสพาร์ตส์สำหรับเด็กปฐมวัย และรูปแบบการจัดการเรียนรู้ศิลปะสำหรับเด็กปฐมวัยในรูปแบบต่าง ๆ ในปัจจุบัน สรุปได้ว่ารูปแบบการจัดการเรียนรู้ศิลปะตามแนวคิดลูสพาร์ตส์ เป็นการจัดการเรียนรู้ลักษณะปลายเปิดที่ไม่มีการกำหนดหัวข้อการเรียนรู้ที่ชัดเจน เพื่อให้เด็กสามารถยืดหยุ่นความคิดและสร้างสรรค์ผลงานของตนเองได้ตามจินตนาการ ผ่านการใช้วัสดุอุปกรณ์แบบปลายเปิดที่สามารถหาได้ในชีวิตประจำวัน ทั้งวัสดุที่มนุษย์สร้างขึ้น หรือวัสดุจากธรรมชาติโดยสิ่งสำคัญคือวัสดุจะต้องเป็นวัสดุปลายเปิดที่สามารถเคลื่อนย้าย ประกอบ รื้อ สร้าง หรือออกแบบใหม่ได้อย่างหลากหลายวิธี ซึ่งเมื่อไม่มีการกำหนดโครงสร้างที่ตายตัว ส่งผลให้เด็ก ได้ปลดปล่อยความคิดและจินตนาการที่แตกต่างออกไปจากเดิม มีความเป็นกลางทางเพศ ได้ใช้จินตนาการและความคิดสร้างสรรค์อย่างเต็มประสิทธิภาพ ส่งผลให้เด็กได้รับการพัฒนาทักษะในด้านต่าง ๆ อย่างครอบคลุม

สรุปและอภิปรายผล

จากผลการวิจัยเรื่อง รูปแบบการจัดการเรียนรู้ศิลปะตามแนวคิดลูสพาร์ตส์สำหรับเด็กปฐมวัย และรูปแบบการจัดการเรียนรู้ศิลปะสำหรับเด็กปฐมวัยในรูปแบบต่าง ๆ ในปัจจุบัน พบประเด็นที่น่าสนใจ ดังนี้

1. รูปแบบการจัดการเรียนรู้ศิลปะตามแนวคิดลูสพาร์ตส์สำหรับเด็กปฐมวัย ประกอบไปด้วย 1) หัวข้อการเรียนรู้ 2) หน่วยกิจกรรม 3) วัสดุ 4) ทักษะที่พัฒนา

1) รูปแบบการจัดการเรียนรู้ การจัดการเรียนรู้ศิลปะสำหรับเด็กปฐมวัย ในปัจจุบันมีหลากหลายวิธี ในแต่ละรูปแบบ มีองค์ประกอบ แนวคิด และวิธีการสอนที่แตกต่างกัน ทั้งนี้กระทรวงศึกษาธิการ (2560) ได้กล่าวไว้ว่า การจัดการเรียนรู้ สำหรับเด็กปฐมวัยนั้นต้องให้สอดคล้องกับความต้องการ

ของผู้เรียน ความถนัด ความสนใจ ความแตกต่างระหว่างบุคคล ผู้เรียนจะต้องได้ทดลองปฏิบัติ รูปแบบการจัดการเรียนรู้ศิลปะตามแนวคิดลูอิสพาร์ตส์ เป็นกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบปลายเปิดไม่มีกฎเกณฑ์หรือข้อบังคับในการจัดการเรียนรู้ ซึ่งมีความแตกต่างจากรูปแบบการจัดการเรียนรู้ศิลปะสำหรับเด็กปฐมวัยในรูปแบบต่าง ๆ ที่มีแนวคิด กระบวนการจัดที่เป็นขั้นตอนและนำหัวข้อการเรียนรู้จัดตามขั้นตอนที่ได้วางแผนไว้

2) กระบวนการสอน การสอนศิลปะให้กับเด็ก ควรสอนอย่างมีความหมาย และสร้างความเชื่อมโยง เพื่อให้เด็ก เกิดความสุข มีการพัฒนาจินตนาการอย่างอิสระ ซึ่งสิ่งที่ผู้สอนควรกระทำมีดังนี้ 1.เลือกกระบวนการทางศิลปะที่สอดคล้อง กับวัตถุประสงค์ 2.จัดเตรียมวัสดุการเรียนรู้ที่มีลักษณะที่สามารถใช้ประสาทสัมผัสการรับรู้ได้โดยตรง 3.จัดบรรยากาศการเรียนรู้ให้น่าสนใจ ให้ความรู้สึกมีส่วนร่วม โดยเฉพาะเมื่อเป็นเรื่องใกล้ตัวเด็ก 4.จัดกระบวนการเรียนรู้ที่เด็กต้องลงมือปฏิบัติเอง ให้ร่างกายได้เคลื่อนไหวและใช้พลังงานและนำไปสู่การสร้างสรรค้งานศิลปะ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2550) รูปแบบการจัดการเรียนรู้ศิลปะตามแนวคิดลูอิสพาร์ตส์สำหรับเด็กปฐมวัย เป็นกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้เด็กแสดงการคิดด้วยตนเอง เป็นกระบวนการที่เด็กมีโอกาสนำวัสดุประเภทต่าง ๆ มาเคลื่อนย้าย ออกแบบ ต่อเติม หรือเปลี่ยนแปลง ผ่านการเล่นควบคู่กับการเรียนรู้ตามหลักจิตวิทยาที่เสริมสร้างให้เกิดการพัฒนาการคิดอย่างมีประสิทธิภาพ หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย (2560) กล่าวว่า กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์เป็นกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้ เด็กได้สำรวจ และแก้ปัญหาขณะเล่น ซึ่งเด็กจะได้ค้นพบวิธีการแสดงความคิดสร้างสรรค์ของตนเอง เปิดโอกาสให้เด็กเรียนรู้และยืดหยุ่นความคิดได้อย่างอิสระ ซึ่งขอบข่ายของกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ ได้แก่ การวาดภาพ และระบายสี การเล่นกับสีน้ำ การพิมพ์ภาพ การปั้น การพับ ฉีก ตัด ปะ การร้อย การสาน และการประดิษฐ์ ซึ่งการประดิษฐ์มีลักษณะของกระบวนการสอดคล้องกับการเล่นลูอิสพาร์ตส์ เนื่องจากเด็กสามารถออกแบบ ต่อ เติมหรือเปลี่ยนแปลงวัสดุขณะประดิษฐ์ได้อย่างอิสระ

3) วัสดุอุปกรณ์ วัสดุ อุปกรณ์ควรมีการเลือกใช้ให้มีความเหมาะสมในการสร้างสรรค์ผลงาน เพื่อให้เด็กเรียนรู้วิธีการใช้วัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสม โดยแบ่งออกเป็นวัสดุที่ใช้แล้วหมดไป เช่น สีน้ำ กระดาษ กาว เป็นต้น วัสดุที่ใช้แล้วไม่หมดไป เช่น จานสี กรรไกร (สรวงพร กุศลสง, 2553) โดยผลงานศิลปะส่วนใหญ่แล้วจะเป็นผลงานที่สร้างสรรค์ขึ้นและเสร็จสมบูรณ์ในตัวเอง ในขณะที่ลักษณะการจัดการเรียนรู้ศิลปะตามแนวคิดลูอิสพาร์ตส์เป็นกิจกรรมที่让孩子ได้ลงมือปฏิบัติจากวัสดุอุปกรณ์ที่แตกต่างกันสามารถจัดวางเรียง ปั้น ต่อ สร้างได้อย่างอิสระตามจินตนาการ โดยจุดเด่น คือ เด็กสามารถ

หยิบ จับ เคลื่อนย้าย ตลอดจนนำมาผสมผสาน ประยุกต์ หรือออกแบบใหม่ เพื่อใช้ในการสร้างสรรค์ผลงานของตนเองได้อย่างไร้ขีดจำกัด

4) ทักษะที่พัฒนา การจัดกิจกรรมศิลปะช่วยส่งเสริมพัฒนาการทั้ง 4 ด้าน คือ พัฒนาการด้านร่างกาย เด็กจะได้พัฒนาร่างกายในส่วนหลัก ๆ คือ การทำงานประสานสัมพันธ์ระหว่างมือกับตา กล้ามเนื้อมัดเล็ก พัฒนาการทางด้านอารมณ์ พัฒนาการทางด้านสังคม และพัฒนาการทางด้านสติปัญญา (ชนินฐา บุญนาค, 2562) รูปแบบการจัดการเรียนรู้ศิลปะตามแนวคิดลูสุพารดส์ มีหลักการจัดกิจกรรมที่เน้นการบูรณาการผ่านการเล่น อีกทั้งการเล่นสามารถส่งผลต่อพัฒนาการ ทั้ง 4 ด้านของเด็ก เสริมสร้างองค์ความรู้ในสิ่งรอบตัว ฝึกทักษะ และปลูกฝังเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้ที่มีความหมาย รวมทั้งพัฒนาทักษะ 4c ในศตวรรษที่ 21 (LEGO Foundation, 2018) อันได้แก่ การทำงานร่วมกับผู้อื่น (Collaboration) การสื่อสาร (Communication) การคิดวิเคราะห์ (Critical thinking) และการคิดสร้างสรรค์ (Creativity) นอกจากนี้ เด็กมีโอกาสดำเนินการคิดรวบยอด การคิดเชิงเหตุผล การคิดแก้ปัญหา และตัดสินใจ

2. รูปแบบการจัดการเรียนรู้ศิลปะสำหรับเด็กปฐมวัยในรูปแบบต่าง ๆ ในปัจจุบัน ประกอบไปด้วย 1) รูปแบบการจัดการเรียนรู้ศิลปะ 2) องค์ประกอบการสอน และ 3) รายละเอียดองค์ประกอบการสอน

1) รูปแบบการจัดการเรียนรู้ศิลปะ พบว่า รูปแบบการจัดการเรียนรู้ศิลปะสำหรับเด็กปฐมวัยในรูปแบบต่าง ๆ ในปัจจุบัน ไม่ว่าจะเป็นการเรียนรู้อย่างแบบไฮสโคป (High Scope Approach) การเรียนรู้แบบวอลดอร์ฟ (Waldorf Approach) การเรียนรู้แบบมอนเตสซอรี (Montessori Approach) การเรียนรู้แบบโครงการ (Project Approach) และการเรียนรู้แบบบูรณาการ ล้วนมุ่งเน้นให้เด็กได้เรียนรู้ด้วยตนเอง ผ่านประสบการณ์ตรงจากการลงมือทำงานเด็กเกิดการพัฒนาการทุก ๆ ด้าน อย่างเป็นองค์รวม ดังที่ เดวิด เอ. โคลบ (David A. Kolb) นักทฤษฎีการศึกษา ได้กล่าวไว้ว่า หัวใจของการศึกษา คือ เรียนรู้ผ่านประสบการณ์จริง การจะเข้าถึงความรู้อย่างแท้จริง ครูผู้สอนจะต้องเปิดโอกาสให้ผู้เรียนเข้าไปมีประสบการณ์โดยตรง มุ่งเน้นการเรียนรู้ที่เด็กได้คิดเองทำเอง และสามารถนำสิ่งที่ได้เรียนรู้ไปใช้ในชีวิตและการทำงาน (อรุณฉัตร คุรุวานิชย์ และ ชนนญา น้อยสันเทียะ, 2564) ดังนั้น จากการศึกษาจะพบว่ารูปแบบการจัดการเรียนรู้ศิลปะสำหรับเด็กปฐมวัย ทั้ง 5 รูปแบบจะมีความแตกต่างกัน แต่หัวใจสำคัญ คือ การให้เด็กได้เรียนรู้ด้วยตนเอง เรียนรู้สิ่งต่าง ๆ จากประสบการณ์ตรงที่ตนเองได้ลงมือทำ

2) องค์ประกอบการสอน และรายละเอียดองค์ประกอบการสอน พบว่า รูปแบบการจัดการเรียนรู้ศิลปะแต่ละรูปแบบมีแนวคิด ทฤษฎี ความเชื่อ

ที่แตกต่างกัน อาทิ การเรียนรู้แบบวอลดอร์ฟ (Waldorf Approach) ที่เน้นให้ผู้เรียนเรียนรู้ศิลปะผสมผสานกับธรรมชาติ ทำกิจกรรมที่มีความเป็นแบบแผนอย่างสม่ำเสมอจนเกิดความคุ้นชิน (ณัฐนรี บัวชม และพรภวิษย์ เพ็งเอียด, 2566) หรือ การเรียนรู้แบบโครงการ (Project Approach) ที่มีกระบวนการในการทำกิจกรรมทั้งหมด 3 ระยะมุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้ทำในสิ่งที่ตนเองสนใจอย่างแท้จริง เรียนรู้การตั้งคำถาม การสังเกต และศึกษา เพื่อหาคำตอบตามหลักความเป็นจริง (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2565) จากการศึกษาพบว่า แม็งค์ประกอบการสอน และรายละเอียดขององค์ประกอบการสอนในแต่ละรูปแบบนั้นจะมีความแตกต่างกันในเรื่องของแนวคิด ทฤษฎี วิธีการ แต่ส่วนมุ่งเน้นให้ผู้เรียนศึกษาและเรียนรู้จากสิ่งที่ตนเองสนใจผ่านการลงมือปฏิบัติจริงโดยใช้ประสาทสัมผัสทั้งห้า เพื่อให้เด็กได้รับประสบการณ์ตรงอย่างหลากหลาย เกิดการเรียนรู้ และได้รับ การพัฒนาทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา

จากการศึกษารูปแบบการจัดการเรียนรู้ศิลปะตามแนวคิดลูสพาร์ตส์สำหรับเด็กปฐมวัย และรูปแบบการจัดการเรียนรู้ศิลปะสำหรับเด็กปฐมวัยในรูปแบบต่าง ๆ ในปัจจุบัน สามารถสรุปได้ดังนี้ การจัดการเรียนรู้ศิลปะตามแนวคิดลูสพาร์ตส์สำหรับเด็กปฐมวัย ไม่ว่าจะใช้รูปแบบการสอนแบบใด หัวใจสำคัญ คือ การให้ผู้เรียนได้ริเริ่มทำในสิ่งที่ตนเองสนใจ เรียนรู้ด้วยตนเอง ผ่านประสบการณ์ตรงจากการลงมือทำ ดังนั้นสิ่งที่ครูผู้สอน ผู้จัดกิจกรรม และผู้ปกครองควรคำนึงถึงนั้น คือ ความเข้าใจในพัฒนาการและความสามารถของเด็กที่ตนเองสอนในแต่ละช่วงวัย เป็นเด็กสนับสนุนการเรียนรู้ให้แก่เด็ก ๆ โดยเฉพาะการจัดจัดการเรียนรู้ศิลปะตามแนวคิดลูสพาร์ตส์สำหรับเด็กปฐมวัยที่มีความยืดหยุ่นสูงในการจัดการเรียนรู้ ดังนั้น ผู้สอนจะต้องมีความเข้าใจในพัฒนาการของเด็กเป็นสำคัญ กำหนดหัวข้อการเรียนรู้ให้เหมาะสมตามวัยของผู้เรียน การเลือกวัสดุควรเลือกวัสดุ อุปกรณ์ที่ตรงตามพัฒนาการของเด็กแต่ละช่วงวัย มีความหลากหลาย มีขนาดที่เหมาะสมไม่เล็กหรือใหญ่จนเกินไป สะอาด ปลอดภัย และไม่เป็นอันตรายต่อเด็ก มีการแนะนำวิธีการเล่น การใช้อุปกรณ์ ทั้งคุณและโทษก่อนการทำกิจกรรมเสมอ เพื่อให้ ผู้เรียนได้รับความรู้และได้รับการพัฒนาทักษะในด้านต่าง ๆ อย่างครอบคลุม

ข้อเสนอแนะ

1. การจัดประสบการณ์เรียนรู้ให้แก่เด็กเป็นปฐมวัยในปัจจุบันมีความหลากหลายทั้งด้านทฤษฎี ความเชื่อ วิธีการสอน ดังนั้น ครูผู้สอน ผู้จัดกิจกรรม หรือผู้ปกครอง ควรเลือกวิธีการสอน เพื่อให้เด็กได้เรียนรู้และพัฒนาได้ตรงตามเป้าหมายที่ต้องการได้รับ

2. ควรมีการศึกษาเชิงปฏิบัติการ เพื่อนำผลที่ได้รับ อุปสรรค และปัญหา
ที่เกิดมาทำการปรับปรุงแก้ไข และวิเคราะห์ความเป็นไปได้ในการผลักดันการ
เรียนรู้ศิลปะตามแนวคิดลูสพาร์ตส์สู่ห้องเรียน

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). *หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560*. โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด. http://academic.obec.go.th/images/document/1590998426_d_1.pdf
- ชนิษฐา บุนนาค. (2562). *การจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ สำหรับเด็กปฐมวัย*. <https://www.youngsciety.com/article/journal/arts-for-kids.html>
- คณะกรรมการพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ. (2562). *มาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ*. บริษัทพริกหวานกราฟฟิค. <https://shorturl.at/qrsxP>
- ณัฐนรี บัวชม และ พรภวิชัย เฟื่องเอียด. (2566). *Waldorf Education รูปแบบการศึกษาที่มาพร้อมกับการเรียนรู้ควบคู่ไปกับศิลปะและธรรมชาติ*. <https://mappalearning.co/waldorf-education/>
- ปิ่นทอง นันทะลาด. (2560). *ศิลปะสำหรับเด็กปฐมวัย*. <https://shorturl.at/qxFQ0>
- ภาวิณี โตสาตี และ ณัฐทิยาภรณ์ การะเกด. (2565). การพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยชั้นอนุบาลปีที่ 3 ด้วยการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์. *วารสารลวงศรี มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี*, 5(1), 54-66. <https://shorturl.at/IW239>
- สรวงพร กุศลสง. (2561). การพัฒนารูปแบบทักษะการศึกษาวิจัยด้านปฐมวัยด้วยการเรียนรู้ แบบนำตนเองของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์. *วารสารราชภัฏเพชรบูรณ์สาร*, 20(2), 61-72. <https://so05.tci-thaijo.org/index.php/jpcru/article/view/184460/129904>
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2565). *แนวทางการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบไฮสโคป (High/Scope Approach)*. บริษัท 21 เซ็นจูรี.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2565). *แนวทางการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบวอลดอร์ฟ (Waldorf Approach)*. บริษัท 21 เซ็นจูรี.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2565). *แนวทางการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบมอนเตสซอรี (Montessori Approach)*. บริษัท 21 เซ็นจูรี.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2565). *แนวทางการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบโครงการ (Project Approach)*. บริษัท 21 เซ็นจูรี.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2565). *แนวทางการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบบูรณาการที่เน้นเด็กเป็นศูนย์กลางผ่าน “กิจกรรมหลัก 6 กิจกรรม”*. บริษัท 21 เซ็นจูรี.
- อรุณฉัตร คุรุวานิชย์ และ ชนินญา น้อยสันเทียะ. (2562). ทฤษฎีการเรียนรู้จากประสบการณ์ หรือ Experiential Learning Theory (ELT). <https://www.lifeeducation.in.th/positive-education/>
- Currie, J. (2011). *Art Activities for Kids*. <https://happyhooligans.ca/category/art-for-kids/>
- Davis, J. (2015). *Ocean Theme Transient Art Activity*. <https://shorturl.at/hsFO2>
- Early Learning. (2023). *Playdough Trays for The Whole Year*. <https://shorturl.at/wDIMIT>
- Evans, S. (2020, October 15). *Fantastic Fun and Learning*. <https://shorturl.at/achkC>
- Fix, A. (2021, March 3). *Loose Parts Art Activity for Preschoolers*. <https://shorturl.at/nsBKL>

- Gilman, S. (2018, August). The Arts, Loose Parts and Conversations. *Journal of the Canadian Association for Curriculum Studies*, 16(1), 90-103. <https://jcacs.journals.yorku.ca/index.php/jcacs/article/view/40356/36367>
- Kindergarten Connection. (2023, August 2). *12 Months of Classroom Activity Kits*. <https://shorturl.at/JL145>
- Little Learning. (2020). *Sensory Activities*. <https://littlelearningclub.com/sensory-activities/>
- Phil, A. (2022). *The Littles and Me*. <https://shorturl.at/gOU08>